

บทความวิจัย

การศึกษาการเคลื่อนไหวเพื่อการคว่ำบาตร การถอนการลงทุน และการลงโทษต่ออิสราเอล กับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ไอลา จินัย¹ นันทชา เจ๊ะหลง² ยาสมิน ชัตตาร³

(Received: September 30, 2025; Revised: November 28, 2025; Accepted: December 19, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเคลื่อนไหวคว่ำบาตร การถอนการลงทุน และการลงโทษต่อรัฐอิสราเอล (Boycott, Divestment, and Sanctions: BDS) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย BDS เป็นการรณรงค์เพื่อสิทธิมนุษยชนที่ริเริ่มในปี ค.ศ. 2005 มุ่งกดดันอิสราเอลให้ยุติการยึดครองดินแดนปาเลสไตน์และการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อชาวปาเลสไตน์ งานวิจัยนี้ใช้กรอบทฤษฎีสรรค์สร้างนิยม (Constructivism) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของอัตลักษณ์ บรรทัดฐาน และการรับรู้ของผู้คนต่อการก่อตัว ตลอดจนข้อจำกัดของการเคลื่อนไหวดังกล่าว โดยอาศัยระเบียบวิธีเชิงคุณภาพผ่านการ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Email: 6520710106@email.psu.ac.th

² นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Email: nantachawre46@gmail.com (Corresponding Author)

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Email: yasmin.s@psu.ac.th

สัมภาษณ์เชิงลึกกับนักวิชาการ ภาคประชาสังคมในพื้นที่ และนักสร้างสรรค์
เนื้อหา พร้อมทั้งการวิเคราะห์เอกสารและสื่อสารธารณะ

ผลการศึกษาพบว่า การเคลื่อนไหว BDS ในพื้นที่ยังมีความจำกัดและ
ขาดความต่อเนื่อง โดยปรากฏขึ้นเป็นช่วง ๆ หลังเหตุการณ์สำคัญเป็นหลัก
ข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ ระดับความตระหนักรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งอิสราเอล-
ปาเลสไตน์ที่ยังต่ำ ความสับสนต่อสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงกับอิสราเอล การ
ขาดเครือข่ายหลักขับเคลื่อนในพื้นที่ และข้อจำกัดเชิงนโยบายของรัฐ ข้อค้นพบ
เหล่านี้สะท้อนว่าการเคลื่อนไหว BDS ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่
สามารถพัฒนาเป็นพลังทางสังคมที่ยั่งยืนได้ อีกทั้งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน
ด้านองค์ความรู้ เครือข่าย และโครงสร้างเชิงนโยบายเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้าง
ความเข้าใจอย่างต่อเนื่องและประสิทธิภาพของการเคลื่อนไหวด้านสิทธิ
มนุษยชนในระยะยาว

คำสำคัญ: การคว่ำบาตร การถอนการลงทุน และการลงโทษ (BDS) อิสราเอล-
ปาเลสไตน์ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทฤษฎีโครงสร้างนิยม

Research Article

A Study of the Boycott, Divestment, and Sanctions (BDS) Movement Against Israel in Thailand's Deep South

Laina Jinuy¹ Nantacha Chelong² Yasmin Sattar³

Abstract

This study examines the Boycott, Divestment, and Sanctions (BDS) movement against Israel in Thailand's Deep South. Initiated in 2005, the BDS campaign seeks to pressure Israel to end the occupation of Palestinian territories and halt human rights violations against Palestinians. Guided by a constructivist theoretical framework, the research analyzes how identities, norms, and local perceptions shape both the emergence and the limitations of BDS activism in the region. A qualitative methodology was employed, incorporating in-depth interviews with scholars, civil society actors, and content creators, along with document analysis and a review of public media.

¹ Undergraduate Student, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus.
Email: 6520710106@email.psu.ac.th

² Undergraduate Student, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus.
Email: Email: nantachawre46@gmail.com (Corresponding Author)

³ Assistant Professor Dr., Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus
Email: yasmin.s@psu.ac.th

The findings reveal that BDS activism in the Deep South remains limited and lacks continuity, often emerging only in response to major international events. Key constraints include low public awareness of the Israel–Palestine conflict, confusion surrounding products and services linked to Israel, the absence of strong local movement networks, and restrictive state policies. These findings indicate that the BDS movement in the Deep South has yet to develop into a sustained social force. Strengthening public knowledge, local networks, and supportive policy structures is essential to enhancing the continuity and long-term effectiveness of human-rights-based activism in the region.

Keywords: Boycott-Divestment-Sanctions (BDS), Israel-Palestine, Southern Border Provinces of Thailand, Constructivism Theory

บทนำ

ความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์เป็นประเด็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมายาวนาน โดยมีรากฐานสำคัญมาจากการก่อตั้งรัฐอิสราเอลในปี ค.ศ. 1948 ภายหลังสงครามอาหรับ-อิสราเอล ซึ่งส่งผลให้เกิดการอพยพของชาวปาเลสไตน์ และการยึดครองดินแดนปาเลสไตน์อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศจะมีมติประณามนโยบายของอิสราเอลหลายครั้ง แต่การละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงดำเนินต่อไปในหลายรูปแบบ (Ajnawajaa, 2017) ท่ามกลางความล้มเหลวของกระบวนการทางการเมืองและการกดดันจากรัฐบาล ทำให้การเคลื่อนไหวเพื่อการคว่ำบาตร การถอนการลงทุน และการลงโทษ (Boycott, Divestment, and Sanctions: BDS) BDS จึงกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 2005 โดยการรวมตัวขององค์กรภาคประชาสังคมปาเลสไตน์กว่า 171 องค์กร ร่วมกันรณรงค์เพื่อกดดันอิสราเอลให้ยุติการยึดครองและปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศและมติของสหประชาชาติ (Barghouti, 2011) การเคลื่อนไหว BDS ได้รับแรงบันดาลใจจากขบวนการต่อต้านการแบ่งแยกสีผิว (Anti-Apartheid Movement) ในแอฟริกาใต้ และถูกกำหนดให้เป็นกลยุทธ์การต่อสู้แบบไม่ใช้ความรุนแรง (Nonviolent Resistance) โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) การยุติการยึดครองและการล่าอาณานิคมในดินแดนปาเลสไตน์ 2) การรับรองสิทธิความเท่าเทียมกันของชาวปาเลสไตน์ที่มีสัญชาติอิสราเอล และ 3) การรับรองสิทธิของผู้ลี้ภัยปาเลสไตน์ในการกลับคืนสู่บ้านเกิดตามมติสหประชาชาติหมายเลข 194 (Efrati, 2017)

ความสำคัญของการเคลื่อนไหว BDS เป็นรูปแบบของสันติวิธี (Peaceful Means) ที่พลเมืองทั่วโลกสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างความยุติธรรมโดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจรัฐหรือใช้ความรุนแรง แนวทางนี้สอดคล้องกับหลักการของ Mahatma Gandhi และ Martin Luther King Jr. ที่เชื่อว่าการ

เปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านการต่อต้านโดยสันติ การเคลื่อนไหว BDS ได้รับการตอบรับอย่างกว้างขวางในหลายประเทศมุสลิม มาเลเซียเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจ มีการคว่ำบาตรธุรกิจแฟรนไชส์สัญชาติอเมริกันที่สนับสนุนอิสราเอลอย่างต่อเนื่อง (Abdullah, 2024) ในขณะที่อินโดนีเซียมีการออกฟัตวา (Fatwa) จากสภาอูละมาอินโดนีเซีย (Majelis Ulama Indonesia) ห้ามการสนับสนุนอิสราเอล (Kurniawan&Putri, 2024) พร้อมทั้งมีการคว่ำบาตรเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Boycott) อย่างกว้างขวางในระดับประชาชนอย่างกว้างขวาง ในประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีประชากรมุสลิมส่วนใหญ่และมีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีความคล้ายคลึงกับชาวปาเลสไตน์ในแง่ของการต่อสู้เพื่อเอกราชและความเป็นธรรม กลับพบว่าการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้เกิดขึ้นอย่างจำกัดและไม่สามารถสร้างแรงกดดันที่เป็นรูปธรรมต่อนโยบายระหว่างประเทศ

ช่องว่างทางวิชาการนี้จึงเป็นที่มาของงานวิจัยที่มีความสำคัญในการอธิบายปรากฏการณ์การเคลื่อนไหว BDS ในบริบทของสังคมมุสลิมชายขอบในประเทศไทย ซึ่งแตกต่างจากประเทศมุสลิมเพื่อนบ้านที่มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และมีนัยสำคัญต่อการทำความเข้าใจพลวัตของการเมืองภาคประชาสังคมและการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชนข้ามชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และพลวัตของการเคลื่อนไหว BDS ต่ออิสราเอลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. วิเคราะห์มุมมองและการรับรู้ ของนักวิชาการ ภาคประชาสังคม และผู้สร้างสรรค์เนื้อหาต่อการเคลื่อนไหว BDS ในพื้นที่

3. เปรียบเทียบลักษณะการเคลื่อนไหว BDS ในประเทศไทยกับประเทศมุสลิมอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. วิเคราะห์ปัจจัยจำกัด (Constraints) ที่ส่งผลให้การเคลื่อนไหว BDS ในพื้นที่ยังไม่สามารถเติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัยและกรอบแนวคิด

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมและเอกสาร (Literature and Document Review) ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว BDS ทั้งในระดับโลกและภูมิภาค รวมถึงบริบททางสังคมการเมืองของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์ นักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นักกิจกรรมภาคประชาสังคมที่มีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวในพื้นที่ และผู้สร้างสรรค์เนื้อหาที่นำเสนอประเด็นผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงประเด็น เพื่อระบุรูปแบบ ประเด็น และความสัมพันธ์ที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่กำหนดไว้

การวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีสร้างสรรค์สร้างนิยม (Constructivism) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์การเคลื่อนไหว BDS ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทฤษฎีสร้างสรรค์สร้างนิยมในสาขาสัมพันธระหว่างประเทศและสังคมวิทยาการเมือง โดยเฉพาะผลงานของ Wendt (1992, 1999) และ Finnemore (1996) ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ความเป็นจริงทางสังคม โดยเห็นว่าโครงสร้างทางสังคมไม่ได้ถูกกำหนดโดยปัจจัยทางวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่ถูกสร้างขึ้นและผลิตซ้ำผ่านความคิด อัตลักษณ์ และบรรทัดฐานทางสังคม

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีสรรค์สร้างนิยมในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์สามมิติหลัก ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ (Identity) ซึ่งอัตลักษณ์ทางศาสนาของชุมชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สร้างความเชื่อมโยงกับชาวปาเลสไตน์ผ่านมิติของอุมมะห์ (Ummah) และประสบการณ์ความเป็นผู้ถูกกดขี่ ทำให้การเคลื่อนไหว BDS เป็นทั้งการกระทำทางการเมืองและการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) 2) บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) ที่เกิดจากหลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องความยุติธรรม และหน้าที่ในการต่อต้านความอยุติธรรม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรอบกำกับพฤติกรรมและสร้างความคาดหวังทางสังคม และ 3) ประสบการณ์ทางสังคม-การรับรู้ (Shared Social Experiences and Perceptions) ของการแบ่งปันประสบการณ์ความเป็นผู้ถูกกดขี่ที่สร้างความเห็นอกเห็นใจต่อชาวปาเลสไตน์ แต่ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และการตีความหลักศาสนาที่แตกต่างกันอาจจำกัดขอบเขตของการเคลื่อนไหว

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเคลื่อนไหวคว่ำบาตร การถอนการลงทุน และการลงโทษต่ออิสราเอล (BDS) ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถนำเสนอผลการศึกษาใน 4 มิติหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนาการของการเคลื่อนไหว BDS และบทบาทของประชาคมโลก

การเคลื่อนไหว BDS ถือกำเนิดในปี ค.ศ. 2005 ภายหลังจากการจลาจล Intifada ครั้งที่ 2 (2000-2005) ซึ่งเป็นช่วงที่มีความรุนแรงสูงสุดในประวัติศาสตร์ความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, 17 มกราคม 2568; ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, 17 มกราคม 2568)

แรงบันดาลใจของการเคลื่อนไหว BDS มาจากขบวนการต่อต้านการแบ่งแยกสีผิว ในแอฟริกาใต้ ซึ่งประสบความสำเร็จในการใช้กลไกทางเศรษฐกิจ

และการทูตเพื่อกดดันรัฐบาลแอฟริกาใต้ให้ยุตินโยบายการแบ่งแยกสีผิว (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, 17 มกราคม 2568) สิ่งที่น่าสนใจคือ การเคลื่อนไหว BDS ไม่ได้เริ่มต้นในประเทศมุสลิม แต่เกิดขึ้นในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยการรวมตัวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางศาสนาและความเชื่อ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, 14 มกราคม 2568)

จุดแข็งของการเคลื่อนไหว BDS สามารถวิเคราะห์ได้ในสามมิติหลัก ประการแรก การได้รับการสนับสนุนจากนานาชาติ ทั้งจากกลุ่มสิทธิมนุษยชน องค์กรภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา ซึ่งสามารถสร้างแรงกดดันทางการเมืองและเศรษฐกิจต่อรัฐอิสราเอลได้อย่างมีนัยสำคัญ ประการที่สอง ความชอบธรรมทางจริยธรรม เนื่องจากการเรียกร้องผ่านแนวทางสันติวิธีที่ไม่ใช้ความรุนแรง สอดคล้องกับหลักการสากลเรื่องการต่อต้านแบบไม่ใช้ความรุนแรง ประการที่สาม ความสามารถในการสร้างผลกระทบเชิงเศรษฐกิจผ่านการคว่ำบาตรสินค้าและบริการจากอิสราเอล รวมถึงบริษัทที่สนับสนุนนโยบายของอิสราเอล ซึ่งเป็นแรงกดดันต่อภาคธุรกิจและเศรษฐกิจของรัฐอิสราเอล (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, 14 มกราคม 2568)

อย่างไรก็ตาม จากมุมมองของรัฐอิสราเอล การเคลื่อนไหว BDS ถูกตีความว่าเป็นภัยคุกคามต่อความชอบธรรมของรัฐ และมีการต่อต้านการเคลื่อนไหวนี้อย่างกว้างขวาง ทั้งผ่านมาตรการทางกฎหมาย การรณรงค์ในเชิงสาธารณะ และการสร้างวาทกรรมที่มองว่า BDS เป็นการเลือกปฏิบัติต่อชาวยิว (Anti-Semitism) (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, 14 มกราคม 2568)

2. การตอบรับของสังคมมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1. ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการเคลื่อนไหว BDS

แม้การเคลื่อนไหว BDS จะมีเป้าหมายในการกดดันอิสราเอลให้ยุติการละเมิดสิทธิของชาวปาเลสไตน์ แต่ในบริบทของสังคมมุสลิมในสามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ ระดับความเข้าใจและการมีส่วนร่วมยังคงอยู่ในวงจำกัด ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนว่า แม้บางครั้งจะมีการกล่าวถึง BDS ในคุตบะฮ์วันศุกร์ (Friday Sermon) แต่ก็ยังไม่เพียงพอและจำเป็นต้องมีการปลูกฝังความรู้ตั้งแต่ระดับครอบครัวและการศึกษาอย่างเป็นระบบ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, 7 มกราคม 2568)

ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักวิชาการในพื้นที่ชี้ว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มักมองแล้วก็มองผ่าน เนื่องจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทุนอิสราเอลหรือบริษัทที่สนับสนุนอิสราเอลยังคงขยายตัว ซึ่งสร้างความรู้สึกว่าการคว่ำบาตรไม่มีผลกระทบที่เป็นรูปธรรม (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, 7 มกราคม 2568)

นอกจากนี้ แม้จะมีการเผยแพร่รายชื่อสินค้าที่ควรถูกคว่ำบาตรผ่านสื่อสังคมออนไลน์และช่องทางอื่น ๆ แต่ประชาชนจำนวนมากยังคงอุปโลกภิโรคตามปกติ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, 2 กุมภาพันธ์ 2568)

อย่างไรก็ตาม มีมุมมองบางส่วนที่มองว่า แม้การคว่ำบาตรจะเกิดขึ้นในระดับครอบครัวหรือกลุ่มเล็ก ๆ แต่ก็สะท้อนการมี "หลายระดับของการตระหนักรู้" (Multiple Levels of Awareness) ในสังคมมุสลิมท้องถิ่น (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, 3 กุมภาพันธ์ 2568) ข้อจำกัดสำคัญยังคงอยู่ที่การมองว่า BDS เป็นเรื่องไกลตัว และถูกปิดกั้นในสื่อกระแสหลัก ทำให้ประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจว่าการคว่ำบาตรจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือสร้างผลกระทบได้อย่างไร (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, 29 มกราคม 2568)

ถึงแม้จะมีข้อจำกัดมากมาย แต่ผู้ให้ข้อมูลบางรายยังคงเชื่อว่าการเคลื่อนไหว BDS มีศักยภาพที่จะสร้างผลลัพธ์ได้ หากมีการสร้างความรู้และจิตสำนึกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับความเห็นที่เห็นว่าประสิทธิภาพของ BDS จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่า นี่ไม่ใช่การเลือกข้างทางการเมือง แต่คือการสนับสนุนผู้ถูกกดขี่และหลักการสิทธิมนุษยชนสากล (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, 17 มกราคม 2568)

โดยสรุป ระดับการรับรู้และความเข้าใจต่อ BDS ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีข้อจำกัดอย่างมีนัยสำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญและยังคงมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว ขณะที่การเคลื่อนไหวยังจำกัดอยู่ในวงแคบ อย่างไรก็ตาม ความเป็นไปได้ในการขยายผลยังคงมี หากได้รับการสนับสนุนจากการศึกษา ภาควิชาการ และการรณรงค์ในระยะยาว

2.2. บทบาทของศาสนาและอัตลักษณ์ในการขับเคลื่อน BDS

ผลการศึกษาพบว่า ศาสนาและอัตลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอธิบายแรงจูงใจของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว BDS โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียว (Solidarity) กับชาวปาเลสไตน์ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ทางศาสนาและการมีส่วนร่วมใน BDS เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมีมุมมองที่หลากหลาย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ระบุว่า "ความเป็นมุสลิมไม่ได้เป็นตัวกำหนดว่าจะเข้าใจในปัญหานี้มากนักน้อยเพียงใด ความเป็นพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือมุสลิมไม่ได้เป็นตัวชี้วัดว่าจะมีความเห็นอกเห็นใจหรือรับรู้ต่อประเด็นปัญหาอิสราเอล-ปาเลสไตน์มากกว่าคนพื้นที่อื่น ๆ" (สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568) ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์และการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ชี้ว่า อัตลักษณ์ร่วมเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ยังคงมีความเข้าใจเชิงลึกและการเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น

ในทางตรงกันข้าม ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 สะท้อนมุมมองที่แตกต่าง โดยเห็นว่าความรู้สึกร่วมทางศาสนากลับเป็นแรงผลักดันหลักให้คนเข้าร่วม BDS โดยอธิบายว่า "สำหรับมุสลิม เรื่องศาสนา อัตลักษณ์ และสิทธิมนุษยธรรมเป็นไปพร้อมกันเพราะอิสลามคือมนุษยธรรม และมนุษยธรรมก็คืออิสลาม" (สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2568) ข้อสังเกตนี้แสดงให้เห็นว่าศาสนาและอัตลักษณ์

ไม่เพียงแต่เป็นแรงจูงใจในเชิงอารมณ์ แต่ยังเชื่อมโยงกับกรอบจริยธรรม ของผู้เข้าร่วมการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะหลักการทางศาสนาเรื่องการปกป้องผู้ถูกกดขี่ และความยุติธรรม ที่เป็นส่วนสำคัญของคำสอนอิสลาม

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ให้มุมมองที่สมดุลยิ่งขึ้น โดยอธิบายว่า ความคล้ายคลึงกันทางศาสนา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์มีอิทธิพลมากกว่าความเข้าใจหลักสิทธิมนุษยชนในเชิงนามธรรม (Abstract Human Rights Principles) ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมักมีแรงผลักดันทางอารมณ์และอัตลักษณ์ที่ทรงพลัง ทำให้เกิดความผูกพันลึกซึ้งกับชาวปาเลสไตน์ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลยอมรับว่าความคล้ายคลึงนี้ "ไม่อาจเพียงพอที่จะสามารถดึงดูดผู้ที่ไม่ได้แบ่งปันอัตลักษณ์เหล่านี้ได้" และการสนับสนุน BDS ยังถูกมองว่าเป็น "ส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบเชิงจริยธรรมต่อมนุษยชาติ" (สัมภาษณ์ 14 มกราคม 2568) ข้อสังเกตนี้สะท้อนให้เห็นถึงความตึงเครียดระหว่างการระดมพลังจากอัตลักษณ์เฉพาะ

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาชี้ว่า ศาสนาและอัตลักษณ์มีบทบาทสำคัญต่อการเข้าร่วมการเคลื่อนไหว BDS ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำหน้าที่เป็นทั้งกรอบคุณค่า และแรงผลักดันเชิงอารมณ์ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเหล่านี้มีขีดจำกัดที่เพียงพอหรือแน่นอนในการกำหนดทัศนคติและการมีส่วนร่วม เนื่องจากทัศนคติของผู้คนยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคม ประสบการณ์ และการรับรู้ที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

2.3. บทบาทและข้อจำกัดขององค์กรภาคประชาสังคม

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรภาคประชาสังคมเป็นกลไกสำคัญ (Critical Mechanism) ในการผลักดันการเคลื่อนไหว BDS ทั้งในระดับสากลและในสังคมไทย แต่สำหรับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การเคลื่อนไหวยังจำกัดทั้งด้านรูปแบบ ความเข้มข้น และความต่อเนื่อง สะท้อนข้อจำกัดของการรณรงค์ทางสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ระบุว่า "มีการรณรงค์ให้คว่ำบาตรสินค้า ซึ่งถ้าเกี่ยวกับ BDS จะเป็นกลุ่ม PSC (Palestine Solidarity Campaign) เป็นหลักเพียงอย่างเดียวและอยู่ในวงที่จำกัดมาก" (สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2568) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงขอบเขตที่จำกัดของกิจกรรม BDS ในพื้นที่

แม้จะมีข้อจำกัดดังกล่าว แต่พบว่ามีการณีที่ภาคประชาสังคมสามารถจัดกิจกรรมขนาดใหญ่และสร้างสรรค์ได้ เช่น การเคลื่อนไหวของกลุ่ม Just Home เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2567 ซึ่งจัดขึ้นในพื้นที่ปัตตานีบาซาร์และโรงเรียนเบญจมาชุกติศ (Al Fathoni, 2024) มีผู้เข้าร่วมประมาณ 2,000-3,000 คน กิจกรรมประกอบด้วยรณรงค์คว่ำบาตร การเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสนับสนุนแนวคิดสันติภาพในปาเลสไตน์ และการปั่นจักรยานระยะทางเทียบเท่าจากปาเลสไตน์ถึงชายแดนราฟาห์ (ปัตตานี-ยะลา ประมาณ 30 กิโลเมตร) เป็นการสร้างการรับรู้เชิงสัญลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมในวันมลายูรายอที่หาดวาสุกรีซึ่งสามารถดึงเยาวชนได้ราว 30,000 คน และกิจกรรม Flash Mob หน้า KFC ปัตตานีบาซาร์ ซึ่งเป็นรูปแบบการประท้วงที่ไม่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่มาก่อน (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สัมภาษณ์ 29 มกราคม 2568)

อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง ยังคงมีอยู่อย่างชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 อธิบายว่า "สำหรับองค์กรศาสนาถ้าขึ้นตรงกับภาครัฐก็จะเคลื่อนไหวได้ไม่มาก และไม่มืองค์กรเฉพาะที่ดำเนินการในเรื่องของการคว่ำบาตร ถ้าเกิดจะแก้ปัญหาเรื่องนี้คือ ต้องมีกลุ่มองค์กรเฉพาะ" (สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2568) ข้อเท็จจริงนี้ชี้ว่าการขาดโครงสร้างองค์กรเฉพาะ และความเป็นอิสระจากรัฐเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการรณรงค์ BDS ในพื้นที่

โดยสรุป การเคลื่อนไหวขององค์กรภาคประชาสังคมไทยต่อประเด็นอิสราเอล-ปาเลสไตน์ยังคงมีลักษณะเป็นช่วง ๆ และขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ส่วนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้จะมีการเคลื่อนไหว

เป็นระยะ ๆ และมีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในเชิงสัญลักษณ์ แต่ยังคงขาดการสนับสนุนและความร่วมมือในวงกว้าง อีกทั้งยังไม่มีองค์กรเฉพาะที่ทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้การรณรงค์หรือการเคลื่อนไหว BDS ในพื้นที่ประสบข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพและความยั่งยืน

3. ความท้าทายและข้อจำกัดของการเคลื่อนไหว BDS ในบริบทประเทศไทย

3.1. ข้อจำกัดจากนโยบายและท่าทีของรัฐไทย

การขับเคลื่อนการเคลื่อนไหว BDS ในประเทศไทยเผชิญข้อจำกัดเชิงนโยบายจากรัฐไทยอย่างชัดเจน ข้อจำกัดนี้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางการเมือง ความสัมพันธ์ทางการทูต และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและอิสราเอล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเคลื่อนไหว BDS ไม่สามารถได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นทางการจากภาครัฐ ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างสองประเทศมีมิติด้านเทคโนโลยีและเกษตรกรรมเป็นแกนหลัก ส่งผลให้ไทยมีแนวโน้มหลีกเลี่ยงการดำเนินนโยบายที่อาจกระทบต่อผลประโยชน์ดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังพบว่ารัฐไทยให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงมากกว่าการส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบคิดของทฤษฎีสัจนิยม (Realism) ที่มองว่ารัฐมักดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยยึดผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก มากกว่าการคำนึงถึงบรรทัดฐานทางจริยธรรม เช่น สิทธิมนุษยชน

ในเชิงปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ระบุว่า แม้มีความพยายามในการรณรงค์ในภาคใต้ แต่หลายกิจกรรมมักไม่ได้รับการสนับสนุนหรือถูกจำกัด เช่น การชูธงปาเลสไตน์ "ในกรุงเทพฯ ไม่มีปัญหา แต่ในภาคใต้การสนับสนุนจากรัฐบาลไทยยังมีจำกัด มันไม่ได้ผลอะไรในการจะขอความร่วมมือกับรัฐบาล นอกจากสนับสนุนกันเอง" (สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2568)

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 ให้ข้อมูลเสริมว่าทัศนคติของสังคมไทยโดยรวมมีผลต่อการสนับสนุน BDS เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่มีมุมมองที่เห็นอิสราเอลเป็นฝ่ายถูกกระทำและสร้างคุณประโยชน์ต่อโลก "มันกลายเป็นภาพจำทำให้การเคลื่อนไหวในพื้นที่ค่อนข้างยาก" (สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2568) ภาพจำเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการนำเสนอของสื่อกระแสหลักและการศึกษาประวัติศาสตร์ที่เน้นเหตุการณ์ Holocaust และการต่อสู้ของชาวยิว

โดยสรุป การเคลื่อนไหว BDS ในประเทศไทยถูกจำกัดด้วยนโยบายของรัฐที่เน้นรักษาความสัมพันธ์กับอิสราเอลมากกว่าหลักสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกันโครงสร้างทางการเมืองและทัศนคติของสังคมไทยยังไม่เอื้อต่อการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ทำให้การเคลื่อนไหวต้องพึ่งพาภาคประชาสังคมเป็นหลัก และเผชิญความท้าทายในการขยายฐานการสนับสนุนให้กว้างขวางขึ้น

3.2. การรับรู้และทัศนคติของสังคมไทยโดยรวม

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ต่อการเคลื่อนไหว BDS ในสังคมไทยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านศาสนา พื้นที่ภูมิศาสตร์ และการเข้าถึงข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลายรายระบุว่า ทัศนคติของคนไทยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย ในด้านความเหมือน ประชาชนทั้งในสามจังหวัดและภูมิภาคอื่นมองว่าการกระทำของอิสราเอลละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ความแตกต่างอยู่ที่มิติทางศาสนา โดยกลุ่มมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดมีความรู้สึกผูกพันและความเป็นหนึ่งเดียวกับชาวปาเลสไตน์สูงกว่า และรับรู้เกี่ยวกับ BDS อย่างชัดเจนมากที่สุด ขณะที่ประชากรไทยทั่วไปมีการรับรู้ต่ำมาก หรือบางส่วนไม่รู้จัก BDS เลย (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, 14 มกราคม 2568)

ในเชิงภูมิภาค พบว่า การรับรู้ของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนใต้มีลักษณะเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางศาสนาและความเป็นมุสลิมเป็นสำคัญ ขณะที่

คนในภูมิภาคอื่นของประเทศไทยยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับปาเลสไตน์ โดยมักมองว่าปาเลสไตน์เป็นฝ่ายกดขี่อิสราเอล ความเข้าใจผิดนี้สะท้อนถึงปัญหาการสื่อสารข้อมูลที่ไม่สมดุลและการขาดความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลาง

ขณะเดียวกัน มีสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย โดยกลุ่มมุสลิมเริ่มเคลื่อนไหวมากขึ้น และเห็นปัญหานี้ไม่เพียงแคในแง่ศาสนา แต่รวมถึงมิติสิทธิมนุษยชนและการต่อต้านลัทธิล่าอาณานิคมด้วย (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, 17 มกราคม 2568)

อุปสรรคสำคัญในการรับรู้ปัญหานี้ คือ ข้อจำกัดด้านภาษาและการเข้าถึงข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลายรายระบุว่า ประชากรไทยในภูมิภาคอื่นไม่เข้าใจปัญหานี้เนื่องจากภาษาอาหรับและอังกฤษเป็นอุปสรรค นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 กล่าวว่า "เรื่อง BDS สินค้ามีมากจนเกินไปคนจำไม่ได้ทั้งหมด และมีกลุ่มคนที่ไม่สนใจ อีกทั้งไม่คิดว่าการเคลื่อนไหว BDS จะได้ผล" (สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2568) ความสงสัยเรื่องประสิทธิภาพเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม

โดยสรุป การรับรู้ของสังคมไทยต่อ BDS แตกต่างกันตามพื้นที่และภูมิหลังทางศาสนาอย่างชัดเจน คนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการรับรู้และความผูกพันกับชาวปาเลสไตน์สูงกว่าภูมิภาคอื่น ขณะที่คนทั่วไปในประเทศไทยส่วนใหญ่รับข้อมูลผ่านสื่อกระแสหลักที่มักมีอคติหรือนำเสนอข้อมูลไม่สมดุล ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดและทัศนคติที่เอนเอียงต่ออิสราเอล ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการขยายตัวของ การเคลื่อนไหว BDS ในวงกว้าง

4. การเปรียบเทียบกับกรณีเคลื่อนไหว BDS ในภูมิภาคอื่น

4.1. ปรากฏการณ์การเคลื่อนไหว BDS ในประเทศมุสลิมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การเคลื่อนไหว BDS ในประเทศต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสังคม การเมือง และประสบการณ์ รวมถึงบทบาทของรัฐ ทศนคติของประชากร และความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม กรณีของมาเลเซียและอินโดนีเซียถือเป็นตัวอย่างสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากทั้งภาครัฐและสังคม ซึ่งขัดกันอย่างชัดเจนกับสถานการณ์ในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า "ปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรัฐ หรือประชากรที่มีจุดยืนที่ชัดเจนว่าจะยืนหยัดเพื่อชาวปาเลสไตน์ สิ่งนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่เอื้อต่อการเติบโตของ BDS ในประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซียเป็นอย่างมาก ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัดว่า ปัจจัยเหล่านี้ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในประเทศไทยได้ เนื่องจากประชากรไทยไม่ได้เอาใจจริงเอาใจกับประเด็นปัญหาความขัดแย้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการรับรู้ที่ไม่เพียงพอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมา" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมว่า ในมาเลเซียและอินโดนีเซียมีปัจจัยสนับสนุน BDS ที่หลากหลายและครอบคลุม ประการแรก การเชื่อมโยงทางศาสนาและอัตลักษณ์ (Religious and Identity Ties) ที่แข็งแกร่ง ประการที่สอง การสนับสนุนจากรัฐบาลที่มีจุดยืนต่อต้านอิสราเอลและสนับสนุน BDS อย่างเปิดเผย รวมถึงการสนับสนุนองค์กรที่ช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์

ประการที่สาม ภาคประชาสังคมและองค์กรศาสนามีบทบาทสำคัญในการรณรงค์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และประการที่สี่ สื่อและสื่อสังคม

ออนไลน์มีส่วนช่วยเผยแพร่ข้อมูลแก่คนรุ่นใหม่อย่างกว้างขวาง ทำให้ BDS เติบโตและได้รับการสนับสนุนในวงกว้าง (สัมภาษณ์ 14 มกราคม 2568)

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย พบว่าแม้จะมีการเคลื่อนไหว BDS ในบางพื้นที่ แต่ปัจจัยสนับสนุนยังไม่เอื้อต่อการขยายตัวอย่างเป็นระบบ ประชาชนยังขาดความเข้าใจและการรับรู้ที่เพียงพอ ขณะที่รัฐไทยยังยึดแนวทางเป็นกลางและรักษาความสัมพันธ์ทางการทูตกับอิสราเอล ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา BDS ให้เป็นการเคลื่อนไหวที่มีพลังในระดับชาติ นอกจากนี้ ภาคประชาสังคมไทยยังขาดความเข้มแข็งและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย

ความแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ บทบาทของรัฐในการสร้างวาทกรรมสาธารณะ ในมาเลเซีย รัฐบาลมีบทบาทในการสร้างและเสริมสร้างวาทกรรมที่สนับสนุนปาเลสไตน์และต่อต้านอิสราเอล ผ่านนโยบายการศึกษา สื่อสาธารณะ และแถลงการณ์ทางการเมือง ขณะที่ในประเทศไทย รัฐบาลไม่มีบทบาทในการสร้างวาทกรรมดังกล่าว และแม้แต่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประชากรมุสลิมส่วนใหญ่ วาทกรรมเกี่ยวกับปาเลสไตน์ก็ยังคงจำกัดอยู่ในวงการศาสนาและกลุ่มเฉพาะ ไม่แพร่หลายสู่สาธารณะวงกว้าง

โดยสรุป ปัจจัยที่เอื้อต่อการเติบโตของ BDS ในมาเลเซียและอินโดนีเซียประกอบด้วย การสนับสนุนจากภาครัฐที่ชัดเจน บทบาทของ องค์กรศาสนาและภาคประชาสังคมที่แข็งแกร่ง การใช้สื่อและสื่อสังคมออนไลน์ในการรณรงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างวาทกรรมสาธารณะที่สนับสนุนสิทธิของชาวปาเลสไตน์ ขณะที่ประเทศไทยยังขาดปัจจัยเหล่านี้ทั้งหมด ส่งผลให้การเคลื่อนไหว BDS ยังจำกัดและไม่เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยเชิงโครงสร้างและการสนับสนุนจากรัฐต่อความสำเร็จของการเคลื่อนไหวทางสังคม

4.2. มิติสิทธิมนุษยชนและมนุษยธรรมในการเคลื่อนไหว BDS

สิทธิมนุษยชนและหลักมนุษยธรรมเป็นแนวคิดพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน BDS ในหลายประเทศ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไม่เพียงเกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือการเมืองระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงจิตสำนึกของสังคมในการปกป้องศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่า BDS เป็นการเคลื่อนไหวที่มีรากฐานจากหลักมนุษยธรรมมากกว่าความเชื่อมโยงทางศาสนาหรือชาติพันธุ์เพียงอย่างเดียว

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ระบุว่า "การมองเรื่องของมนุษยธรรมคือจุดเริ่มต้นแรกของกระบวนการ ไม่ใช่เรื่องของศาสนา และความเข้าใจทางมนุษยธรรม สิ่งนี้ทำให้ BDS แข็งแรงมากขึ้น ความเป็นมนุษย์คือองค์สำคัญเหนือกว่าความเป็นกลุ่มก้อน ความเป็นเชื้อชาติและศาสนาเดียวกัน สิ่งที่เราแบ่งปันและกำลังเข้าใจคือความเป็นมนุษย์" (สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568) ข้อสังเกตนี้สะท้อนถึงการพยายามสร้างกรอบความหมายที่สามารถดึงดูดผู้คนจากพื้นฐานที่หลากหลายให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหว

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 เสริมว่า "การรณรงค์หรือการดำเนินไปของ BDS ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเป็นศาสนาเดียวกัน วัฒนธรรม หรือพูดภาษาเดียวกัน แต่คือความเป็นมนุษย์ ความถูกต้อง ความยุติธรรม และความเสมอภาค" (สัมภาษณ์ 9 มกราคม 2568) การเน้นย้ำหลักการสากลเหล่านี้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความชอบธรรมและขยายฐานการสนับสนุนให้กว้างขวางขึ้น โดยไม่จำกัดอยู่เพียงในกลุ่มมุสลิมหรือกลุ่มที่มีความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 เตือนว่า การขาดการให้ความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชนในนโยบายของรัฐไทยยังเป็นอุปสรรคสำคัญ "หากรัฐบาลยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องหลักการสิทธิมนุษยชน การเคลื่อนไหว BDS คงจะยัง

ไม่เกิดขึ้นในประเทศไทย รัฐยังเน้นเรื่องผลประโยชน์มากกว่าสิทธิมนุษยชน" (สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2568) ข้อสังเกตนี้ชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างหลักการเชิงบรรทัดฐานกับการคำนวณผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของนโยบายต่างประเทศของรัฐในระบบสากล

การวิเคราะห์จากข้อมูลทั้งหมดสะท้อนว่า การเคลื่อนไหว BDS พยายามสร้างตัวเองให้เป็นการเคลื่อนไหวที่มุ่งเน้นเรื่องมนุษยธรรม ความยุติธรรม และความเสมอภาคมากกว่าศาสนา เชื้อชาติ หรืออัตลักษณ์เฉพาะ การคว่ำบาตร การถอนการลงทุน และการลงโทษจึงถูกนำเสนอว่าเป็นแนวทางสันติและมีประสิทธิภาพในการต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยไม่จำกัดเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การสร้างกรอบความหมายแบบนี้มีความสำคัญต่อความชอบธรรมของการเคลื่อนไหวในเวทีสากล และเป็นกลยุทธ์ในการหลีกเลี่ยงการถูกตีกรอบว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่มีพื้นฐานจากความขัดแย้งทางศาสนา

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การขาดการให้ความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนในนโยบายของรัฐไทยยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ BDS ไม่ได้ได้รับความสนใจและแพร่หลายในประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างวาทกรรมสิทธิมนุษยชนในระดับสากลกับการปฏิบัติจริงในระดับชาติ ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญของการเคลื่อนไหวข้ามชาติที่พยายามสร้างการเปลี่ยนแปลงผ่านแรงกดดันทางสังคมและศีลธรรมโดยไม่มีอำนาจบังคับทางกฎหมายหรือการเมือง

นอกจากนั้น ยังมีข้อสังเกตอีกประการว่าการเคลื่อนไหวประเด็นปาเลสไตน์ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีข้อจำกัดสำคัญในการให้ความสำคัญกับการเคลื่อนไหวในมิติสิทธิมนุษยชนและหลักมนุษยธรรมสากลน้อยกว่าในมิติอัตลักษณ์ทางศาสนาที่ค่อนข้างใหญ่ในพื้นที่ ทำให้อาจไม่สามารถขยายผลในการ

ขับเคลื่อนร่วมกับกลุ่มศาสนิกอื่น ๆ ที่ไม่ใช่มุสลิมหรืออาจไม่ได้อยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ได้มากนัก

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาการเคลื่อนไหวการคว่ำบาตร การถอนการลงทุน และการลงโทษ (BDS) ต่อรัฐอิสราเอลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้และความเข้าใจต่อ BDS ในระดับต่ำ แม้จะมีความเห็นอกเห็นใจชาวปาเลสไตน์ผ่านมิติของความเป็นมุสลิมร่วมกัน แต่ยังไม่ได้แปลงเป็นการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ การเคลื่อนไหวส่วนใหญ่จำกัดอยู่ในรูปแบบเฉพาะเหตุการณ์ เช่น การละหมาดพิเศษ การระดมทุน หรือการคว่ำบาตรสินค้าบางรายการในช่วงที่มีความรุนแรง ซึ่งขาดความต่อเนื่องและพลังเชิงโครงสร้าง

ปัจจัยที่จำกัดความเข้มแข็งของการเคลื่อนไหว BDS ประกอบด้วย 1) การขาดองค์กรเฉพาะที่ทำงานอย่างจริงจัง 2) แรงกดดันและการจำกัดจากภาครัฐที่มีนโยบายรักษาความสัมพันธ์กับอิสราเอล 3) ข้อจำกัดด้านความรู้เชิงยุทธศาสตร์ และ 4) การขาดการเชื่อมโยงกับเครือข่ายนานาชาติ อย่างไรก็ตาม ภายหลังเหตุการณ์ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 พบการเคลื่อนไหวเพิ่มขึ้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การชุมนุม และการระดมทุน แม้ยังไม่พัฒนาเป็น BDS ที่เป็นระบบตามหลักการสากล

เมื่อวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีสรรค์สร้างนิยม พบว่าพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตลักษณ์ทางศาสนาอิสลามที่เชื่อมโยงกับชาวปาเลสไตน์ผ่านมิติของอุมมะห์และประสบการณ์ร่วมของการถูกกดขี่ ซึ่งเป็นพื้นฐานของความเห็นอกเห็นใจและแรงจูงใจ อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ยังต้องการความเข้าใจเชิงลึกและกลไกของการเคลื่อนไหว สอดคล้อง

กับแนวคิดของ Snow & Benford (1988) ในมิติบรรทัดฐาน พบบรรทัดฐานทางศาสนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและการช่วยเหลือผู้ถูกกดขี่ที่ถ่ายทอดผ่านสถาบันศาสนา แต่ยังไม่ได้รับการเสริมสร้างอย่างเป็นระบบและถูกจำกัดโดยบริบททางการเมืองและความมั่นคง ทำให้ไม่สามารถแปลงเป็นการปฏิบัติอย่างกว้างขวางตามแนวคิดของ Finnemore & Sikkink (1998)

นอกจากนี้ บริบททางการเมืองและวัฒนธรรมยังจำกัดเสรีภาพและการรวมตัวของภาคประชาชน ส่งผลให้พลังของปัจจัยเชิงอัตนัยถูกกดทับโดยข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง เช่น นโยบายรัฐและการขาดองค์กรที่เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคมของ McAdam (1996) ที่เน้นความสำคัญของโครงสร้างและทรัพยากรในการระดมพลัง

เมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญ ในมาเลเซีย BDS มีองค์กรเฉพาะ (BDS Malaysia) ที่ทำงานเป็นระบบ และรัฐบาลสนับสนุนอย่างชัดเจน ในอินโดนีเซีย สมาคมมุสลิมอินโดนีเซีย (MUI) มีบทบาทสำคัญในการสร้างความชอบธรรมทางศาสนา ขณะที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ขาดปัจจัยเหล่านี้ทั้งหมด ไม่มีองค์กรเฉพาะ รัฐไทยรักษาความสัมพันธ์กับอิสราเอล และสถาบันศาสนาส่วนใหญ่ขึ้นตรงกับภาครัฐ ทำให้การเคลื่อนไหวมีลักษณะกระจัดกระจายและขาดทิศทาง การเปรียบเทียบนี้สะท้อนความสำคัญของปัจจัยเชิงโครงสร้างและสถาบันต่อความสำเร็จของการเคลื่อนไหวทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ McCarthy และ Zald (1977) ในเชิงทฤษฎี การศึกษานี้แสดงให้เห็นความจำเป็นในการบูรณาการทฤษฎีโครงสร้างนิยมกับทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคม และขยายการศึกษา BDS มาสู่บริบทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความซับซ้อนทางการเมืองและความมั่นคง

ในเชิงปฏิบัติ หากต้องการส่งเสริมการเคลื่อนไหว BDS ในพื้นที่ จำเป็นต้อง 1) สร้างความรู้ความเข้าใจอย่างเป็นระบบผ่านการศึกษาและสื่อที่

เหมาะสม 2) สร้างองค์กรที่เฉพาะเจาะจงและมีอิสระ 3) สร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับการอภิปราย และ 4) เชื่อมโยงกับเครือข่ายภูมิภาคและสากล อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างจากนโยบายของรัฐและบริบททางการเมืองความมั่นคงยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังและปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

โดยสรุป แม้อัตลักษณ์ทางศาสนาและความเห็นอกเห็นใจจะมีอยู่ในพื้นที่ แต่ข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง การขาดความรู้เชิงยุทธศาสตร์ และการขาดการสนับสนุนเชิงสถาบันยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนา BDS ให้เป็นการเคลื่อนไหวที่มีพลังและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- Abdullah, M. A. A. (2024). Military activism in Malaysia and its Boycott towards McDonald's Malaysia: A Case Study of Palestine-Israel Conflict. *Journal of Media and Information Warfare*, 17(1), 105-117.
- Barghouti, O. (2011). *BDS: Boycott, Divestment, Sanctions: The Global Struggle for Palestinian Rights*. Haymarket Books.
- Efrati, A. (2017). Who's Afraid of BDS? Economic and Academic Boycotts and the Threat to Israel. *Strategic Assessment*, 19(4), 43-56.
- Finnemore, M. (1996). *National Interests in International Society*. Cornell University Press.
- Finnemore, M., & Sikkink, K. (1998). International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*, 52(4), 887-917.

- Kurniawan, R. S., & Putri, S. H. A. (2024). The Effectiveness of the Boycott call on Israeli Products and its Impact on Local Markets. In *Annual Conference on Scientific Writing*. Retrieved from <https://proceeding.meiravisipersada.org/index.php/acsciting/article/view/34>.
- McAdam, D. (1996). Conceptual Origins, Current Problems, Future Directions. In D. McAdam, J. D. McCarthy, & M. N. Zald (Eds.), *Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framings* (pp. 23-40). Cambridge University Press.
- McCarthy, J. D., & Zald, M. N. (1977). Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory. *American Journal of Sociology*, 82(6), 1212-1241. <https://doi.org/10.1086/226464>
- Snow, D. A., & Benford, R. D. (1988). Ideology, Frame Resonance, and Participant Mobilization. *International Social Movement Research*, 1(1), 197-217.
- Wendt, A. (1992). Anarchy is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics. *International Organization*, 46(2), 391-425. <https://doi.org/10.1017/S0020818300027764>
- Wendt, A. (1999). *Social Theory of International Politics*. Cambridge University Press.